

Idud ja vallad koostööle

Olen ligi 20 aastat Põlvas kohaliku volikogu liige olnud, vald on kaks ühinemist läbi teinud, seega võimekamaks ja aeglasemaks saanud. Teisalt olnud ligi 30 aastat ettevõtluses tegevjuhtimises ja viimasel ajal rohkem osanikuna ning nõuandvas rollis. Viimastel aastatel on omajagu kokkupuuteid olnud just innovatsiooniga, idudega ja teadusega.

Mis on probleem?

Reljeefselt öeldes on omavalitsused ja idud (innovatsioon) kaks kõige vastandlikumat punkti maamunal. Kohaliku omavalitsuse (edaspidi: KOV) kaks põhitegevust on haridus- ja sotsiaalvaldkond, mõlemad ülivajalikud ja jäägugi see nii. Lisaks aga iseloomustab valda/linna stabiilsuseiha, rutiinsed tegevused, aeglus, võõrale mõistetamatud poliitmängud, võõristus uue vastu, mööndusena mõned (enda arust) head näited välja arvata. Ja kui veel mingi otsus või raha KOVi jaoks tuleb riigilt, siis korrutame need omadused kõik kahega.

Idudega on vastupidi, eesmärk on kiirelt katsetada, õnnestuda, kasvada või läbi kukkuda. Reeglina minnakse investorite või avalikkuse õhutusel seda kõike tegema võimalikult varakult Eestist välja, kus aga õpiraha võõras keskkonnas rohkem kulub. Samas idusid on meil palju ja üha rohkem sobivad nende ideed ka riigistruktuuris või KOVis rakendamiseks.

Ettepanek - paneme idud ja omavalitsused koostööle

Eraldame riigieelarvest igale KOVile 100 tuhat eurot (või mingi muu kokkulepitud summa), mida saab kasutada ainult KOVile vajaliku innovatsiooni teostamiseks pakutuna erasektori poolt. Valdkondadeks seega sotsiaal, haridus, teed-tänavad jms KOVide tegevusväli. Kasutuspiirang ainult innovatsiooniks tagab selle, et kõik KOVid uute ideedega tegeleks, sest kes tahaks perioodi lõppedes öelda, et meile anti küll raha, aga me ei osanud sellega midagi peale hakata ja seega maksame tagasi.

Kuidas teostada

Ettevõtjatel on võimalus pakkuda KOVidele innovatiivseid lahendusi toodete või teenuste osas, mida omavalitsus saaks kohalikul tasandil katsetada ja/või rakendada. Ettepanekud peaks läbi vaatama volikogu arengu- või majanduskomisjon, seega langeb ära risk, et üksikule vallajuhile või -ametnikule ei meeldi ja seega teemasid ei arutata. Suuremate ideede rakendamiseks võiksid KOVid omavahel vahendid kokku liita ja koos ühist probleemi lahendada ning ühiselt innovatsiooni hankida. KOVile esialgselt sobiva idee või lahenduse vaatab üle EASis innovatsioonihangetega tegeleja, siis ei juhtu olukorda, kus üks firma pakub sama lahendust kõigile valdadele korraga. Samas ei hakka EAS ise hankeid korraldama ega kontrolli teostama, seega bürokraatiat juurde ei tule. Juba aastaid toimunud EASi innovatsioonihange on samm õiges suunas, aga kahjuks KOVe liigutama pole pannud.

Mis kasu saavad osalised

Omavalitsus saab lahenduse, mille kohta võib öelda, et on maailmas ainulaadne. Näiteks päikesepaneelid põllu peal ei ole innovatsioon ja riigi raha ei saa, kooli seina krohvimine samuti. Innovatiivne lahendus meeldib eelduslikult noortele, seega saab KOV meelitada uusi noori elanikke. KOVil on hea koostöö korral võimalik töö teostanud firma kutsuda tegutsema enda juurde, pakkuda

laienemisvõimalust (ja saades maksutulu). Eelduslikult pakkuma tullakse KOVile, kellega on firma asutajal või teistel otsustajatel suhe päritolu kaudu või muud moodi, seega jälle KOVil võimalus helgeid päid enda juurde tegutsema meelitada.

(Idu)firmadele annab KOVides piloteerimine võimaluse testida uusi lahendusi kodule lähemal ja mida lähemal on maksev ning ausat tagasisidet andev klient, seda efektiivsemalt saab oma toodet parandada. Mingil juhul ei soovi ma idusid väikses Eestis vägisi kinni hoida, aga kodu lähedal piloteerituna on Manhattan ja Berliin valutumalt vallutatavamad.

Riigi investering on max 8 milj eurot, aga kui vastutasuks saab riik KOVides teostatud innovatiivsed lahendused, siis kindlasti osa neist saab kasutada tulevikus üle riigi ja see oleks „IT-riigi Eesti“ mõistes saavutus, mida suurematel aeglasematel riikidel on raske järgi teha.

Riskid

Pole piisavalt firmasid, kellel oleks KOVidele innovatiivseid lahendusi pakkuda – siis jääb raha kasutamata ja oleme teadlikud, et Eesti idufirmade fookus on mujal. Teiseks riskiks on, et pakkuja ei suuda lahendust mõistlikult ellu viia – pakkujal/teostajal on võimalik ise juurde panustades lahendus ellu viia, lootuses seda tulevikus juba piloteerituna õiglasema hinnaga müüa või läbi kukkudes jääbki idee ellu viimata, mida ikka innovatsiooniga juhtub.

Tulemus

(Idu)firmad tahavad oma lahendusi katsetada Eestis, kodule lähedal, mis viib neid otsima ühist keelt selliste KOVidega, kes on ise avatud innovatsioonile. KOVid peavad näitama ennast ettevõtlikele nõndamoodi, et nende juurde tahetakse tulla midagi pakkuma, senini on enamjaolt ettevõtja arusaam KOVist olnud selline, et parim tugi ettevõtjale on see, kui neid ei segata.

Vastandite tõmbumisest on tulnud ülitedukaid lugusid, aga vaja on esimest impulssi ja ideaalis võiks huvitatavus tulla mõlemale poolele korraga, nagu selles idees ette nägin. Regionaalpoliitikast lähtuvalt võib Tallinna ja „kuldse ringi“ ideest välja jätta ning muidugi ka need KOVid, kes ise ei taha.

Kuldar Leis